

Finansklagenemnda Skade

Avgjørelse FinKN 2026-956

6.9.2026

Fremtind Forsikring AS

Bygning - innbo (kombinert)

Sprekkskader på driftsbygning – følgeskade etter vannlekkasje – unntak for setninger.

Det oppstod en vannlekkasje som følge av et rørbrudd i sikredes driftsbygning. Sikrede mente at vannet hadde forårsaket sprekkdannelse i bygget. Fire ulike fagkyndige vurderte skadebildet. Tre av de fagkyndige beskrev sprekkene som setningsskader. De fagkyndige var imidlertid uenige om hvorvidt vannlekkasjen, eller utilstrekkelig fundamentering og svak konstruksjon, var den bakenforliggende årsaken til sprekkene. Sikrede krevde dekning for sprekkskadene under bygningsforsikringen og anførte at skadene ikke var forenelige med naturlige setninger, men med en akutt skadevirkning utløst av en dekningsmessig vannlekkasje. Foretaket avsto dekning og anførte at vilkårenes unntak for setninger kom til anvendelse. Videre anførte foretaket at det uansett ikke var dokumentert at skadene hadde inntruffet plutselig, slik vilkårene krevde. Nemnda kom til at det ikke var dokumentert at skadene hadde oppstått plutselig, og at unntaket for skade som skyldes setninger uansett kom til anvendelse, uavhengig av hva som var årsaken til setningene.

Saksfremstilling

Saken gjelder skade på sikredes driftsbygning og spørsmål om vilkårenes unntak for skade som skyldes setninger kommer til anvendelse.

Bygningen var forsikret med følgende vilkår hos Fremtind Forsikring (foretaket) på skadetidspunktet:

4. Hvilke skader som erstattes

Selskapet erstatter følgende tilfeldige og plutselige skader og utgifter som følge av skade.

Utgifter til vedlikehold og/eller forbedringer dekkes ikke.

(...)

Dekkes

· Utstrømming av vann eller annen væske ved brudd, lekkasje eller oversvømmelse fra bygningens rørledning med tilknyttet utstyr.

· Vann som trenger inn i bygning fra terreng, gjennom grunnen eller gjennom avløpssystemet og i en slik mengde at det blir stående vann over gulvet.

· Vannskade på tilstøtende og underliggende rom som følge av utett våtrom.

(...)

4.6 Annen skade på bygning

Dekkes

· Tilfeldige og plutselige skader.

Dekkes ikke

· (...)

· Skade som skyldes utilstrekkelig eller sviktende fundamentering, setninger, jordtrykk, utvendig frost eller tele.

Sikrede kontaktet foretaket i april 2025 og meldte om en vannlekkasje i driftsbygningen. Sikrede mente at lekkasjen hadde forårsaket sprekkdannelser i bygget. Det ble innhentet fire fagkyndige vurderinger på saken.

I rapport fra takstmann A fremgikk bl.a. følgende:

Overveiende sannsynlig frost vannrør. Setning som følge av dårlig grunnarbeid. Skade på driftsbygning, kraftig setning.

ft oppdaget lekkasjen 11.03.2025

(...)

Ft satte på kabel i høst, var inne i bod ytterst hørte ikke noe da i midten av januar. Ft har ikke mulighet pr. i dag til å stenge av vannrør driftsbygning.

Vann har stått og rent over noe tid, ut fra ft og værddata ser det ut som fra 20.02.2025 til ft oppdaget det 11.03.2025 dvs 19 døgn.

(...)

Skader som er påført bygning er forenelig med setning.

Om det er vannmassene fra lekkasje som har vært den utløsende faktor er vanskelig å stadfeste.

Men ut fra observert er det setninger i grunn som er hovedårsak.

I rapport fra takstingeniør B fremgikk bl.a. følgende:

Dette skyldes mest sannsynlig en vannlekkasje som har pågått over tid, og vasket ut grunn, og gjort vesentlig skade på både grunn og fundamentering. Disse skadene forplanter seg oppover i vegg og gir en skummer feilbelastning på dekke i 2. etg.

I rapport fra byggmester C fremgikk følgende:

Vurdering av skadeårsak: Sprukket vannrør/frostskade.

- Opplysninger om stor vannmengde.

- Lekkasje over en lengre periode (ca 3 uker)

- Rene snittflater ved sprekker

Med bakgrunn i ovenstående opplysninger og registreringer, vurderes det som sannsynlig at setningsskader har oppstått på grunn av store vannmengder og videre på grunn av utvasking i grunn.

Det nevnes samtidig at silobygget er ca 70 år gammelt og at driftsbygningen er enda eldre. Det registreres enkelte eldre mindre sprekker og riss i grunnmuren uten at disse nødvendigvis kan settes i forbindelse med setningsskader i grunn.

At de nye og vesentlig store registrerte setningsskadene skulle ha oppstått på grunn av 'dårlig' grunnarbeid bestrides. I så fall skulle det vært oppdaget setningsskader tilbake i tid.

I rapport fra geolog D fremgikk bl.a. følgende:

Det er oppstått til dels store setninger med deformasjoner og oppsprekking av gulv og grunnmur i det aktuelle området. Den opprinnelige grunnmuren for driftsbygningen er en uarmert betongmur og har meget liten kapasitet både mht strekkrefter og moment. Fundamentet under grunnmuren mangler kontakt med løsmassene under og dette gjør at muren har seget ned og ut. Muren er generelt av relativt dårlig kvalitet og uten armering og dette har gjort at det har oppstått store sprekker i muren. Det er også store hulrom under gulvet i vognboden inn mot grunnmuren som dermed har seget ned og sprukket opp.

Silobygget er oppført i etterkant av selve driftsbygget og ut fra oppmålingene som er gjort er det tydelig at gulv og mur for silobygget ligger på et lavere nivå enn fundamentet for grunnmuren. Dette medfører at

etableringen av silobygget er gjort med undergraving inn mot fundamentet for driftsbygget. Fundamentet for driftsbygget har dermed manglende sidestøtte og bæreevne og vil naturlig få setninger.

På bakgrunn av de fremlagte skaderapportene på saken, avsto foretaket dekning under henvisning til vilkårenes unntak for skade som skyldes setninger.

Saken ble klaget inn for Finansklagenemnda 26.11.25.

Sikrede anfører at foretaket er ansvarlig for å dekke de oppståtte skadene på driftsbygningen, samt hans kostnader til juridisk bistand i saken. Store vannmengder har medført utvasking av finstoff, bortfall av bæreevne og en påfølgende konstruksjonssvikt. Skadebildet er ikke forenelig med naturlige eller gradvise setninger, men med en akutt skadevirkning utløst av vannlekkasjen. Foretaket har likevel påberopt unntak for setningsskader, uten at dette er sannsynliggjort. Den samlede faglige dokumentasjonen viser at skaden ikke skyldes naturlige grunnbevegelser, men følger direkte av en dekningsmessig vannlekkasje. Foretaket er også ansvarlig for rimelige og nødvendige kostnader til juridisk bistand, som følge av uriktig avslag og mangelfull saksbehandling.

Forsikringsforetaket anfører at det ikke er ansvarlig for å dekke skaden. Det avgjørende for om skaden er dekningsmessig eller ikke vurderes ut ifra hovedårsakslæren, jf. FSN 5601. Hovedårsakslæren innebærer at når to skadeårsaker virker sammen, så skal skaden knyttes til den begivenhet som må anses som hovedårsaken. Den andre årsaksfaktoren skal man se bort fra. Basert på de foreliggende fagkyndige vurderingene på saken, mener foretaket at det er sannsynliggjort at hovedårsaken til skaden er utilstrekkelig eller sviktende fundamentering og setninger. Det følger av vilkårene at forsikringen dekker tilfeldige og plutselige skader. Foretaket kan ikke se, ut ifra de fagkyndige vurderingene, at det er dokumentert at skadene har inntruffet plutselig. Vilårene har uansett uttrykkelig unntak for skader som skyldes utilstrekkelig eller sviktende fundamentering og setninger. Foretakets avslag er dermed korrekt.

Sekretariatets konklusjon: Nemndas sekretariat avgjorde saken i medhold av delegert avgjørelsesmyndighet, jf. lov om godkjenning av klageorganer for forbrukersaker § 22, jf. pkt. 11 i Finansklagenemndas saksbehandlingsregler. Sikrede fikk ikke medhold:

Spørsmålet er om foretaket er ansvarlig for å dekke sprekkskadene på sikredes driftsbygning.

(...)

I sikredes sak har det oppstått sprekkskader på driftsbygningen. Det er fremlagt fire skaderapporter på saken, hvor tre av de fagkyndige beskriver skadene som setningsskader. Sikredes forsikring har unntak for 'setninger'. Det følger av alminnelige bevisregler at foretaket har bevisbyrden for det faktum som gjør at unntaket kan anvendes, se nemndsavgjørelse **2026-504**. I samme avgjørelse har nemnda forklart setning som 'en langsom sammensynkning i undergrunnen ved mekanisk belastning, for eksempel ved vekten av bygninger'. I avgjørelsen fastslår nemnda også at unntaket for setninger kommer til anvendelse, selv om setningen virker sammen med andre skadeårsaker:

Unntaket for setninger gjelder også hvis setningene samvirker med andre årsaker.

Dette innebærer at unntaket for setninger kommer til anvendelse, selv om setningen har blitt utløst av en annen skadeårsak. Se også avgjørelse **2026-573**:

I forbindelse med en annen skadesak oppdaget sikrede sprekker og skjevheter i boligen. Sikrede innhentet en takstrapport, hvor det fremkom at skadeårsaken var setninger. Foretaket avsto dekning under henvisning til unntaket for setninger. Sikrede innhentet så en ny takstrapport fra takstmann A. Ifølge takstmannen var det sannsynlig at skadene skyldtes et stort snøfall over kort tid kombinert med setninger i grunnen. Foretaket innhentet så en rapport fra takstmann T. Han mente at skadene skyldtes setninger i grunnen over flere år. Foretaket avviste dekning for skjevheter og sprekkskader og anførte at skadene ikke oppstod 'plutselig' og at forsikringen hadde unntak for skader som skyldtes setninger. Sikrede anførte imidlertid at skadene oppstod 'plutselig' under henvisning til takstmann A's rapport. Videre avviste sikrede at unntaket for setninger kom til anvendelse, da det store snøfallet var

hovedårsaken til skaden. Nemnda kom til at unntaket for setninger kom til anvendelse, og viste til at unntaket også gjaldt selv om setninger samvirket med en dekket årsak – her snøbelastning.

Nemnda uttalte bl.a. følgende:

Samlet forstår nemnda dette slik at skadeårsaken er setninger over tid som har samvirket med snøbelastning. Unntaket for setninger gjelder som nevnt også dersom setninger samvirker med en dekket årsak – her snøbelastning – og uten hensyn til om skadene som er forårsaket av setninger skjer plutselig eller ikke. Det avgjørende er om skadene 'skyldes' setninger, dvs. om setninger er en nødvendig betingelse for skaden. Nemnda forstår takstene slik at dette er tilfellet.

På bakgrunn av nemndspraksis, legger sekretariatet til grunn at unntaket for setninger kommer til anvendelse i sikredes tilfelle, selv om setningene evt. ble utløst av en vannlekkasje.

Uansett følger det av vilkårspkt. 4.6 at forsikringen dekker 'plutselige skader'. Slik forsikringsavtalens vilkår er bygget opp, er dette et inngangsvilkår for dekning.

Forsikringsvilkårene definerer ikke når en skade har oppstått 'plutselig'. Formuleringen 'plutselig' betyr at skaden oppstår raskt eller momentant, i motsetning til over tid. I langvarig nemndspraksis har man som et utgangspunkt lagt til grunn at skade som skjer i løpet av én dag, må anses som plutselig. Skader som utvikler seg over lengre tid, vil dermed ikke oppfylle plutselighetskriteriet.

I høyesterettsdommen, **HR-2024-2040-A**, uttalte førstvoterende følgende om begrepet:

Uttrykket 'plutselig' betyr at skaden skjer fort, med lite eller intet forvarsel, se Bull og Wilhelmsens Forsikringsrett side 250. Det er i langvarig nemndspraksis lagt til grunn at skader som utvikler seg gjennom én dag eller 12 til 13 timer faller innenfor uttrykket 'plutselig', mens skader som utvikler seg over lengre tid, faller utenfor, se FinKN-2024-723. (avsnitt 53)

Den langvarige nemndspraksisen som Høyesterett her viser til, er bl.a. FinKN 2017-375, 2019-1006 og 2020-640.

I sikredes tilfelle, ses det ikke tilstrekkelig dokumentert at skadene har oppstått i løpet av en dag. Basert på de fremlagte fagkyndige rapporter, fremstår det som like sannsynlig at skaden har oppstått over tid som følge av setninger i samvirke med langvarig vannlekkasje. Det fremgår av rapporten fra takstingeniør B at vannlekkasjen har pågått over tid, og vasket ut grunnen. Dersom vannet har medvirket til skaden, taler dette for et langvarig skadeforløp og ikke en plutselig hendelse. Se også nemndsavgjørelse **2025-503**, som gjaldt utvasking av masser under et garasjebygg. Her kom nemnda til at skaden ikke var dekningsmessig og viste til at de fremlagte fagkyndige uttalelsene ikke sannsynliggjorde at skaden hadde oppstått 'plutselig' i forsikringsrettslig forstand. Nemnda uttalte bl.a. følgende:

Sikrede har fremlagt rapport fra G, som har konkludert med at store mengder overvann på kort tid har forårsaket trykkforandringer i grunnen med påfølgende svikt i de bærende massene under garasjen. Ifølge G er det stor sannsynlighetsovervekt for at skaden har oppstått på grunn av én eller flere uvanlige og enkeltstående hendelser med overvann som har kommet via tilkomstveien.

Foretakets interne takstmann har konkludert med at skaden skyldtes utvasking av masser over tid.

Ingen av de fremlagte fagkyndige vurderinger fastslår at skaden har skjedd i løpet av kort tid. Uttalelsen fra G tilsier at skaden kan ha oppstått i løpet av kort tid, men sier samtidig at den også kan ha oppstått som følge av flere hendelser med overvann. Dette gir ingen klar konklusjon mht. utviklingstiden.

Nemnda kan ikke se at de fremlagte fagkyndige uttalelsene i tilstrekkelig grad sannsynliggjør at skaden har oppstått 'plutselig' i forsikringsrettslig forstand. Foretaket er dermed ikke ansvarlig for å dekke skaden under den ordinære bygningsforsikringen.

På bakgrunn av langvarig nemndspraksis i lignende saker, har sekretariatet kommet til at foretaket ikke er ansvarlig for å dekke skaden i sikredes tilfelle.

Etter dette har vi kommet til at klagen ikke kan føre frem.

Sikrede klaget avgjørelsen til nemnda, jf. tredje ledd i samme punkt i saksbehandlingsreglene. Det er ikke lagt frem ny dokumentasjon av betydning for nemndas avgjørelse.

Finansklagenemnda Skades begrunnelse

Spørsmålet er om foretaket er ansvarlig for å dekke sprekkskadene på sikredes driftsbygning.

Nemnda slutter seg enstemmig til sekretariatets konklusjon.

Sikrede anfører i ettertid at spørsmålet er hvor langt unntaket for setninger rekker når en ekstraordinær vannpåvirkning fører til tap av bæreevne og etterfølgende konstruksjonssvikt.

Sikredes forsikring dekker etter pkt. 4.6 plutselig skade på bygning, men har unntak for:

- Skade som skyldes utilstrekkelig eller sviktende fundamentering, setninger, jordtrykk, utvendig frost eller tele.

Unntaket for sviktende fundamentering og setninger refererer til skadeårsaken og gjelder uavhengig av hvordan skaden materialiserer seg og uavhengig av hva som er årsaken til setningene eller sviktende fundamentering. Det er derfor ikke avgjørende om årsaken til setningene er ekstraordinær vannpåvirkning og heller ikke hva slags følgeskader setningene fører til. Unntaket gjelder for øvrig også om setninger/sviktende fundamentering virker sammen med en annen plutselig skade. Forutsetningen for ansvar under forsikringen er at sikrede kan påberope seg en ansvarsbærende klausul – her pkt. 4.6 om plutselig skade. Hvis sikrede ikke har en slik ansvarsbærende klausul, har han ikke noe krav, og det er ikke nødvendig med noe unntak. Unntaket får derfor bare selvstendig betydning om det samvirker med en plutselig skade. I dette tilfellet er det imidlertid ikke dokumentert noen plutselig skade som kan gi grunnlag for dekning, og da må unntaket for setninger komme til anvendelse.

Finansklagenemnda Skades konklusjon

Foretaket gis medhold.

Ved behandlingen deltok Trine-Lise Wilhelmsen (leder), Merete Anita Utgård (bransjerepresentant) og Heike Kristine Bentsen (næringsrepresentant).